

מסד החנוך והתרבות - המחלקה לתרבות תורנית

ג ל י ו נ ו ת ל ע י ו נ ב פ ר ש ת ה ש ב ו ע
ע ר ו כ י מ ב י ר ד י ר נ ח מ ת ל י ב ו ב י ז - ש ג ת ה ע ש ר י מ ו א ח ת

ו י צ א (תשכ"ב)

כ"ט ט"ו - ל"ח - נשי יעקב
(ע"י. גם גליונות ויצא תשי"ד, תשי"ח)

א. שאלות ודיוקים ברש"י

- (1) **י"ח ד"ה רכותו שהיה סבור לשלוח בגדולו**
 "ל עטו ובכתה; שהיו הנג
 אומרים שני בנים לרבקה
 ושתי בנות ללבן, הגדולה
 לגדול והקטנה לקטן.
 - (2) **י"ח ד"ה ברחל בתך הקטנה. כל הסימנים**
 תללו למח? לפי שהיה יודע בו
 שהוא רמאי, אמר לו: "אעבדך
 ברחל". ושם תאמר: רחל אחת
 מן השוק? ת"ל "בתך", ושם
 תאמר: אחליף ללאה שמה ואקרא
 שמה רחל? ת"ל: "הקטנה". ואף
 על פי כן לא הועיל - שהרי רמח.
 - (3) **כ"ח ד"ה ויהי בבקר והנה היא לאה: אבל**
 בלילה לא היה לה לאה, לפי שמסר
 יעקב סימנים לרחל, וכשראתה רחל
 שמכניסין לו את לאה, אמרה:
 "עכשו תכלם אחותי!" עמדה ומסרה
 לה אותן סימנים.
 - (4) **כ"ז ד"ה גם את זאת: מיד לאחר שבעת**
 ימי המשתה ותעבוד לאחר בשואית.
 - (5) **ל' ד"ה עוד שבע שנים אחרות:**
 "אחרות" - קישור לראשונות, מה
 ראשונות באמונה אף האחרונות
 באמונה, ואע"פ שרמאות בא עליו.
- ב. י"ט: טוב התי ארחה לך מתתי ארחה לאיש אחר**
- רבנו בחיי:** פרש רבנו חננאל: אע"פ שנתנתה לאיש אחר טוב, טאי-אפשר לאשה בלא
 איש ולאיש בלא אשה, כענין שכתוב (בראית ב') "לא טוב היות האדם לבדו",
 טוב אתה מזולתך. וזהו שני דברים טובים, האחד טוב מחברו.
- ועוד מצינו שני דברים רעים** האחד טוב מחברו: (איכה ד') "טובים היו
 חללי חרב מחללי רעב".
- ועוד מצינו שני דברים האחד טוב והשני פחית:** (קהלת ד') "טוב ילד שסכן
 והכם ממלך זקן וכסיל", והאחד טוב מחברו (משלי ט"ו) "טוב ארחתה ירק
 ואחבה שם מסור אבוס ושנאה בו".
- ועוד שני דברים טובים ויש שלישי טוב משניהם** (קהלת ה') "טוב אשר לא תדור
 משתדור ולא תשלם" וטוב משניהם מי שידור וישלם. וכמותו (קהלת ד' ב')
 "ושבח אני את המתים שכבר מתו, מן החיים אשר חמה חיים עדנה וטוב משניהם
 את אשר עזן לא היה".

- (1) **מה רגה לנן לענות להצעת יעקב בהשואה להצעת אחרת?**
- (2) **אחם פרושו של ר' מנחם לפסוקו הוא פשוטו של מקרא אם לא?**

ג. כ': ויהיו בעיני כימים אחרים.

בעל עקדת יצחק שואל:
איך אמר שהיו בעיניו כימים אחרים באהבתו אותה, אדרבא, שהתחלת המפוסה למה שישתוקק האדם מאד הוא צער גדול... וכבר הסכימו על זה חז"ל (שמות רבה): "ויהי בימים הרבים ההם ויפת מלך מצרים (שמות ב'), אמרו: לפי שהיו ימים של צער קורא אותם "רבים". ואם כן - כבר היה לו לומר "ויהיו בעיניו כאלף שנים באהבתו אותה".

ר' אברהם בן הרמב"ם:

כימים מופטים קלי ערך...; וראוי להשלים כאן דבר שהרי אפילו הזמן הקצר ארוך לאהב מפני תשוקתו אל משרת אהבתו; ובכן זה מורה שהוא ע"ה בכל אהבתו לא היתה מחשבתו עסוקה בתנאי האהבה החושים, כדי שיאריך לו הזמן אלא אהבתו ומחשבתו היו עסוקות במשרת אהבתו האמתית ולפיכך לא ארך לו הזמן.

התוכל לענות לשאלת בעל העקדה חשובה אחרת לפי פשוטו של מקרא?

ד. כ"ז: מלא שבוע זאת.

פרקי דר' אליעזר פרק ט"ז ופאקו פרק ל"ו):
ר' יוסי אומר: מנין אנו למדים שבעת ימי המשתה? מיעקב אבינו. כשבשא את לאה עשה שבעת ימי המשתה, שב' (כ"ז) "מלא שבוע זאת".
ונאספו כל אנשי המקום לגמול חסד עם יעקב, שנאמר (כ"ב) "ויאסף לבן את כל אנשי המקום ויעש משתה". אמר להם הקב"ה: "אתם גמלתם חסד עם יעקב עבדי, אני אגמול ואתן שכרכם, שנאמר (מלכים ב' ה' א') "כי בו נתן ה' תשועה..."

xx (1) הסבר, מה כונתו באמרו שאנו למדין שבעת ימי המשתה מיעקב, והלא הפסוק חסובא הוא מדברי לבן?

xx (2) מה רמז מצאו לומר שבנעמן נתן ה' שכר על מה שעשו אנשי חרן?

ה. ל"א: ויפתח את רחמה ורחל עקרה.

אבן כספני: זה הלשון יותר שלם ומדויק מלשון שמואל בספרו על פנינה ורחבה, שאמר "כי את חנה אהב וה' סגר רחמה" (שמואל א' ה') רצוני לומר, שסגר הסבירה לאהובה ושחק יחס האל מהשנואה, ונחת התורה שהיה יותר שלם משמואל סומך הפתיחה לשנואה, ושחק יו האל-ל מאהובה, וכל אלו ענינים נכבדים ליודעיהם....

xx במה סגנונו של התורה - בענין זה - "שלם יותר"

ו. ל"ד: הפעם אודה את ה'.

ברכות ז' ע"ב:

אמר ר' יוחנן משום ר' שמעון בן יוחאי: מיום שברא הקב"ה את העולם לא היתה אדם שקראו לקב"ה "אדון" עד שבא אברהם וקראו "אדון", שנאמר (בר' ט"ו) "אדני אלוקים במה אדע כי אירשנה..."
ואמר ר' יוחנן משום ר' שמעון בן יוחאי: מיום שברא הקב"ה או עולם, לא היתה אדם שהודה לקב"ה עד שבאה לאה והודתו, שנאמר (כ"ט ל"ה) "הפעם אודה את ה'".

(1) מקשין מפרשים: למה אמר באברהם "מיום שברא הקב"ה את העולם" ואלו בלאה אמר: מיום שברא הקב"ה את עולמו?
התדע תשובה לקרשית זו?

xx (2) אברבנאל מקשה להודיה זו:
במה שאמרה "אודה את ה'" לא על השני ולא על השלישי, אלא ברביעי, וחייב אדם להודות על כל טובה שיקבל מאת ה'.
וחז"ל אמרו שהיו האמהות יודעות שהיו עתידות ללדת י"ב שבטים והן היו ארבע, וחשבה לאה שתלד שלשה, ולכן אמרה כאשר ילדה הבן הרביעי, הפעם אודה את ה', כי נתן לי יותר מחלקי. ואם היו האמהות גביאות יודעות כמה עתידין להיות שבטי ישראל, יהיה הדרך הזה נכון. ועם כל זה - צריך לבקש בזה ישוב כפי הפשט?

התוכל למצוא ישוב כפי הפשט?